

Human-Etisk Forbund

Aust-Agder Fylkeslag

Til

Kulturdepartementet

postmottak@kud.dep.no

20.08.13

HØRINGSUTTALELSE – NOU 2013:1

DET LIVSSYNSÅPNE SAMFUNN

Human-Etisk Forbund, Aust-Agder fylkeslag (heretter forkortet HEF Aust-Agder) har behandlet innstillingen fra Statens tros- og livssynspolitiske utvalg (Stålsett-utvalget) og gir med dette kommentarer og synspunkter på deler av innholdet i utredningen.

GENERELT:

HEF Aust-Agder er glad for at Staten har iverksatt arbeid med søkelys på sin egen tros- og livssynspolitikk. Utvalget har gjennomgående anbefalt tiltak for å fremme likestilling mellom og likebehandling av livssyn, og vi håper at senere politisk behandling følger opp utvalgets anbefalinger. Vi vil framheve at eget livssyn er en privatsak, mens hvordan myndighetene behandler de ulike tros- og livssynsretninger er en offentlig sak.

Kap. 11: Tro og livssyn i det offentlige rom.

11.2 Skolens formålsparagraf

Det er positivt at et stort flertall i utvalget ønsker å endre skolens formål. HEF Aust-Agder støtter dette og mener samfunnet er best tjent med at skolens formål ikke skiller elevene basert på foreldrenes livssynstilhørighet.

Religiøse aktiviteter som borbønn og deltakelse i gudstjenester hører ikke hjemme i vår offentlige fellesskole. Det er en del forvirring omkring hvordan den vedtatte formålsparagrafen skal forstås og brukes. Også utvalgets mindretall viser til denne uklarheten. KrF omtaler paragrafen konsekvent som «den kristne formålsparagrafen» og flere skoler bruker den som argument for å ha religiøse aktiviteter som bl.a. borbønn i skoletiden. Den uheldige praksis som paragrafen legitimerer setter elever og foresatte blant livssynsminoritetene i vanskelige situasjoner.

Skolens formålsparagraf bør endres til å ikke henvise til verdiene i bestemte livssyn, men til fellesverdier som alle/de fleste er enige om – i tråd med det Bostad-utvalget la opp til. Religiøse aktiviteter som borbønn og deltakelse i gudstjenester hører ikke hjemme i vår offentlige fellesskole.

Kap. 14: Livssynsåpne seremonirom.

Dette er et område med klar forskjellsbehandling i dag.

Kirkeloven gir kommunene plikt til å bygge seremonibygge for Dnks medlemmer, mens det ikke finnes noe tilsvarende krav til offentlige seremonilokaler for andre borgere.

HEF AUst-Agder oppfordrer til et forsterket kommunalt ansvar å legge til rette for felles seremonirom.

Definisjonen utvalget gir av et «livssynsåpent seremonirom» er grunnleggende livssynsnøytral: «Seremonirommet skal dermed ikke ha utforming eller fastmontert utsmykning som gir det preg av spesiell religion eller et spesielt livssyn.»

For å sikre en felles forståelse av dette må det forankres i kommende lover, forskrifter og veiledere. Med mobile symboler kan slike rom benyttes vekselvis samme dag til ulike seremonier og trosutøvelser. Rommene er således åpne for ulike tros- og livssynsaktiviteter.

Det er i dag stor mangel på seremonilokaler som kan brukes av alle, og HEF Aust-Agder støtter utvalgets anbefaling til kommunene om å intensivere dette arbeidet.

Kap. 17 Offentligrettslige funksjoner – tros- og livssynssamfunnenes vigselmyndighet.

Da inngåelse av ekteskap er en sivilrettslig handling med konsekvenser bl.a. for barn, arv/skifte og skilsmisse, støtter vi utvalgets anbefaling om sivil ekteskapsinngåelse som en generell ordning. Tros- og livssynssamfunnene vil fortsatt stå fritt i å arrangere seremonier i tillegg. Den uttalte frykten fra enkelte for at høytid ved ekteskapsinngåelse vil forsvinne, er dermed ubegrunnet.

Kapittel 18: Gravferdsforvaltning.

Vårt standpunkt er at gravferdsforvaltning i hovedsak skal skje i kommunal, offentlig regi. Inntil dette finner sted ønsker vi umiddelbart at de kirkelige fellesrådene utvides med representanter for alle tros- og livssynssamfunn som er registrert i kommunene og som er virksomme på stedet.

En utvidelse av de kirkelige fellesrådene vil styrke kvaliteten i forvaltningen av gravsteder, og være et redskap for å ivareta gravferdslovens intensjon om at gravferd skal skje med respekt for den avdødes livssyn. Den norske kirke som i dag er enerådende på området, er ikke en livssynsåpen institusjon (dvs. åpen for andre trosretninger) og derfor må forvaltningsenheten omorganiseres for å oppfylle åpenhetskravet.

Kap. 19 Barns interesser og rettigheter.

FN's konvensjon om barns rettigheter er inntatt i norsk lov og skal sikre barns beskyttelse og omsorg. Vi støtter derfor utvalgets forslag om opprettholdelse av livssynsmessig myndighetsalder på 15 år, styrket kontroll av private skoler og nærmere vurdering av RLE-fagets innhold.

19.4.2.3 Skolegudstjenester.

Vi er uenige med utvalgets flertall i at dagens ordning bør kunne fortsette. Dnk eller andre trossamfunn kan selvfølgelig invitere hvem som helst til sine arrangementer. Slike arrangementer må holdes utenom skoletid og i andre lokaler. Men deltakelse i gudstjeneste må være skolen uvedkommende og må være foreldrenes – evt. elevenes – eget ansvar. Som et minstekrav bør det gjennomføres en frivillig påmelding til f.eks. gudstjeneste i Dnk, i motsetning til dagens praksis med fritak for de som ikke ønsker å delta.

Kap. 26: Vurdering av andre finansieringsordninger for tros- og livssynssamfunn.

For HEF Aust-Agder er det likebehandling i denne saken som er det viktigste å poengtere.

Den skjevhet som utvalget påviser i en rekke finansieringsordninger tydeliggjør at det er de etablerte, kristne organisasjoner som henter mest ut av de ulike offentlige ordningene. Myndighetene bør undersøke hvorfor det er slik og gjerne gjøre det lettere å benytte seg av disse ordningene gjennom generell forenkling og om nødvendig veiledning til grupper som i dag ikke er inkludert.

Avsluttende kommentarer.

HEF Aust-Agder håper at den videre behandlingen av utvalgets innstilling vil fortsette arbeidet med å fremme likebehandling av og likestilling mellom tros- og livssynssamfunn i Norge.

For øvrig slutter vi oss til uttalelsen Human-Etisk Forbund på nasjonalt plan har avgitt i brev av 23. mai 2013.

Med vennlig hilsen

Fylkesstyret i HEF AUST-Agder

Line Mørch

Fylkesleder